

**VIKTIG Å
VITE FOR
DEG!**

Nyttig informasjon til alle
husstander i Ørland

 Forsvarsbygg

Siste nytt om

KAMPFLYBASE ØRLAND

Juni 2015

FORORD

DET HAR GÅTT TRE ÅR siden Stortinget fattet vedtaket om at de nye F-35 kampflyene skal stasjoneres på Ørland, og at kampflybasen skal være i stand til å ta i mot de første flyene høsten 2017.

Utbyggingen av Ørland hovedflystasjon til landets hovedbase for nye kampfly vil i hovedsak pågå til 2020. Byggestart for noen av de sentrale delprosjektene finner sted i år.

Tidsskjemaet har vært – og er stramt. Vi skal drive anleggsvirksomheten slik at den i minst mulig grad er til ulempe for virksomheten inne på basen – og for livet i lokalsamfunnet. Vi står sammen i innsatsen for at Ørland skal levere både forsvarsevne og jordbruksprodukter også i fremtiden.

Ørland kommunestyre vedtok reguleringsplanen for Ørland hovedflystasjon i fjor, og den er skrivende stund til endelig behandling hos Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Det er ikke klart når dette skjer, men vi håper på en avklaring i sommer.

Avklaringen av reguleringsplan har betydning for hvor mange som kan ha krav på innløsning eller støysisolering. Forsvarsbygg gjorde tidlig et valg om å være i forkant, slik at de som åpenbart blir berørt av fremtidig virksomhet på kampflybasen har blitt kontaktet av oss med hensikt om å oppnå en avtale om kjøp av boligen. Så langt har Forsvarsbygg kjøpt 19, av i underkant 100, støyberørte boliger i henhold til Forsvarsbyggs forslag. Det er alle som vi har vært i reelle forhandlinger med.

Grunneiere som må avstå grunn til rullebaneforlengelsen har kommet til enighet med Forsvarsbygg i minnelighet. Alt er oppnådd før reguleringsplanen er godkjent. Selv om vi har blitt enige om kjøp har vi stor forståelse for at dette er vanskelige saker for den enkelte. Forsvarsbyggs kjøp av totalt 435 daa, gir gårdbrukere som må avstå areal muligheten til å få kompensert sitt arealtap med erstatningsjord.

Barns læringsmiljø er viktig. Ut i fra en helhetsvurdering er man kommet frem til at skolens situasjon kan være bedre med en flytting, da skolens beliggenhet ved flystasjonens hovedport ikke er ideell og lokalene egner seg godt til Forsvarsbyggs byggherrekontor for utbyggingen av flystasjonen. Ørland kommune og Forsvarsbygg var enige om å ta et felles ansvar og fikk utarbeidet en felles takst. Forsvarsbygg har tilbudt kommunen å kjøpe skolen for teknisk verdi, 78 millioner kroner, og anser dette som et realistisk tilbud.

Siden i fjor har vi vært i gang med forberedende arbeider inne på basen, og i mai startet vi byggingen av skvadronbygg til F-35. Helt siden vi begynte å jobbe med utbyggingen av hovedflystasjonen på Ørland har vi lagt stor vekt på å føre en åpen og konstruktiv dialog, og de som på ulike vis berøres av utbyggingen – og den fremtidige driften av kampflybasen.

Gjennom et stort antall åpne møter og i andre sammenhenger har vi møtt ørlendingene, og mottatt kritiske og gode spørsmål. Dere har bidratt til å løfte ulike problemstillinger, og utfordret

Dere har bidratt til å løfte ulike problemstillinger, og utfordret oss til å tenke ekstra godt gjennom forskjellige sider og konsekvenser knyttet til utbyggingen.

oss til å tenke ekstra godt gjennom forskjellige sider og konsekvenser knyttet til utbyggingen.

Jeg tror at en slik god og åpen prosess bidrar til at utbyggingen blir enda bedre, ikke minst ved at den forankres i lokalsamfunnets sterke engasjement. Ørland og kampflybasen kan for noen virke å være to sider av samme sak. Vi vet at Ørland er mer enn kampflybasen, og samlivet mellom base og lokalsamfunn fordrer smidighet.

FOTO: ERIK NORRUD

A handwritten signature in blue ink that reads "Olaf Dobloug". The signature is written in a cursive, flowing style.

OLAF DOBLOUG
Direktør Forsvarsbygg kampflybase

BYGGINGEN HAR STARTET

LUFTFORSVARETS VIKTIGSTE BASE

ØRLAND HOVEDFLYSTASJON SKAL GJENNOM EN OMFANGSRIK UTBYGGING for å bli landets kampflybase. Dette skal finne sted, samtidig som ordinær drift på flystasjonen går som vanlig. Her gir vi deg en oversikt og status for sentrale delprosjekter omfattet av utbyggingen.

BYGGING AV SKVADRONBYGGET ER I GANG

Et nytt skvadronbygg for F-35 kampfly er det første som skal bygges av de store delprosjektene. Forsvarsbygg har valgt å tilby entreprenørselskapet Hent AS oppdraget med å bygge det — et 10 000 kvm plass-støpt spesialbygg. Skvadronbygget vil inneholde en administrasjonsdel med kontor, møterom og garderober for to F-35 skvadroner. I tillegg skal det huse simulatorer. Byggestarten i mai markerte en viktig milepæl i Forsvarsbyggs oppdrag med å legge til rette for at Norge kan motta nye kampfly.

Høsten 2016 skal bygget være ferdigstilt for mottak av simulatorer og gjøres klart til de første kampflyene kommer høsten 2017. Prosjektet har en total kostnadsramme på 619 millioner kroner.

VEDLIKEHOLDSBYGGET: PREKVALIFISERING PÅGÅR

Forsvarsbygg utlyste en tilbudskonkurranse med forhandling med prekvalifisering, der fristen for å levere tilbud nå har gått ut. Tilbudskonkurransen har fått god respons i markedet.

Det om lag 12 000 kvm store vedlikeholdsbygget har en planlagt byggestart på nyåret, og er et av de virkelig store delprosjektene. Forsvarsbygg er nå i gang med å prekvalifisere aktuelle entreprenører. Utfallet av prekvalifiseringen avgjør hvem som får anledning til å konkurrere om selve entreprisen. Prosjektet som skal behandles av Stortinget i juni har en anbefalt kostnadsramme på 1430 millioner kroner.

RULLEBANEFORLENGELSEN

Ørland hovedflystasjon betjener både militær og sivil lufttrafikk. Derfor gjelder både militære og sivile regler og retningslinjer når det gjelder planlegging, teknisk utforming og kvalitet på basens flyoperative flater. Lengden på hovedrullebanen skal tilfredsstillende de nasjonale behovene vi har for å kunne nytte både F-16 og F-35, samtidig som basen må kunne tilfredsstillende NATOs krav til banelengde for overvåkingsflyet AWACS. I tillegg skal rullebanen være rustet til å betjene større transportfly og tankfly. Lengden på eksisterende rullebane er 2714 meter. For å møte fremtidige behov må rullebanen forlenges. I tillegg er det behov for å gjennomføre omfattende arbeid på banelys og toppdekke på dagens rullebane. Det er ikke tatt en endelig beslutning om dimensjoneringen av rullebanen (forlengelse med 300 eller 600 meter) og tidspunktet for gjennomføringen av arbeidet.

Regjeringen vil komme med mer informasjon om dette i høst, jmfør Prop. 113 S (2014-2015).

ETABLERER ANLEGGSHOTELL PÅ ØRLAND HOVEDFLYSTASJON

Forsvarsbygg kampflybase inngikk 30. mars kontrakt med ISS ServeringsPartner om etablering og drift av anleggshotell på Ørland hovedflystasjon. I flere år fremover vil det være høy byggeaktivitet ved flystasjonen med mange tilreisende bygg- og anleggsarbeidere. Forsvarsbygg har tidlig i planleggingen lagt vekt på at det skal være ordnede og kontrollerte boforhold for bygg- og anleggsarbeidere som har lang reisevei til jobben. Det legges derfor til rette for etablering av et midlertidig bygg hvor det tilbys bespisning og overnatting. Anleggshotellet vil ligge på et eget område i nærheten av det største bygg- og anleggsområdet, skjermet med eget gjerde, som en egen leir inne på flystasjonen. Her vil også de ulike entreprenørene ha sine anleggskontorer.

FORBEREDENDE ARBEIDER FULLFØRT

Ny hovedatkomst til Ørland hovedflystasjon er klar. Nå er resten av de forberedende arbeider ferdigstilt, og overtakelse fra entreprenør er gjennomført. Arbeidet som er gjennomført har vært en forutsetning for det videre arbeidet med skvadronbygget, og for anleggshotellet som nå er etablert og tilgjengelig for de første bygg- og anleggsarbeiderne inne på basen. Det er også viktig for å oppnå en god logistikk og flyt i anleggsperioden.

DE FØRSTE MODERNE BEFALSKASERNENE KLAR TIL BRUK I JUNI

I forbindelse med etablering av kampflybase på Ørland rehabiliteres bygg og det skal bygges nytt. I juni er arbeidet med oppgraderingen av to befalskaserner fullført.

– Det er en viktig oppgradering av hybler og kvarter slik at boforhold til personell bedres og bidrar til økt trivsel, sier Jens Levi Moldstad, plan- og utbyggingssjef i Forsvarsbygg kampflybase.

Det er to befalskaserner, oppført på 1950-tallet som er renoverte og har fått en moderne standard. Kasernene er opprinnelig i tradisjonell byggestil fra tidsperioden. Rehabiliteringen har bestått av oppgradering av bygningsmessig standard i henhold til dagens forskrift TEK10, inklusiv tekniske anlegg.

Kaserne A har hatt behov for ominnredning av planløsning til større enheter med sovealkove og bad for hver enhet, mens det i kaserne B er foretatt justeringer av planløsningen. Fullt ut rehabilitert er de to kasernene helt like, og rommer 44 tidsmessige hybler. Arbeidet med rehabilitering startet i august i fjor.

Samtidig planlegges nye forlegninger oppført inn til eksisterende forlegninger. Det er også planer om å øke antallet kvarter for befal inne på stasjonen. På sivilt område omfatter Forsvarsbyggs oppdrag 60 boliger/leiligheter til familier og 125 hybler/små-leiligheter som skal bygges eller kjøpes utenfor basen. Disse skal fungere som tjenesteboliger som Forsvaret disponerer. Ved

vurdering av investering i tjenesteboliger utenfor flystasjonen tas det utgangspunkt i eksisterende boligmasse.

Ut over dette vil ansatte på basen også skaffe seg egen bolig. Forsvarsbygg har kontakt med aktuelle utbyggere i Ørland og omegn, for å kartlegge om hver enkelt utbyggers planer. Forsvarsbygg har også orientert lokale utbyggere om sine foreløpige planer og behov for boliger.

PROSESSEN MED NYTT IDRETTSBYGG HAR STARTET

Onsdag 14. april startet første trinn i arbeidet med et nytt idrettsbygg på Ørland hovedflystasjon. Det ble da gjennomført et oppstartsmøte, der representanter fra Luftforsvarsstaben og Ørland hovedflystasjon sammen med representanter fra Forsvarsbygg kampflybase og prosjekteringsgruppen deltok. I løpet av det første møtet drøftet man blant annet organisering og brukermedvirkning, og den videre fremdriftsplanen.

Kartlegging av brukernes behov er nå i gang, og løsningsdokument (LD) er planlagt sendt til Forsvarsstaben/FD tidlig neste år. En planlegger med en byggestart i 2018 i henhold til oppdrag fra FD, og ferdigstillelse i 2020. Rehabilitering av eksisterende idrettsbygg som alternativ utredes også, noe som er normal prosedyre ved utarbeidelse av LD.

INTERVJU

STASJONSSJEFEN OM UTBYGGINGEN OG DEN FREMTIDIGE KAMPFLYBASEN

OBERST AAGE LONGVA

Stasjonssjef for Ørland hovedflystasjon

Oberst Aage Longva er stasjonssjef for Ørland hovedflystasjon (ØHF) i en fase som naturlig nok preges av utbygging og samling av store deler av Luftforsvaret. I dette intervjuet sier han at kampflybasen vil fremstå som en unik og attraktiv arbeidsplass i uoverskuelig fremtid, samtidig som han roser lokalsamfunnet på Ørland for den sterke fellesskapsånden.

Oberst Longva, kan du si litt om hvilke forventninger du har til utbyggingen av ØHF som kampflybase for F-35?

Jeg forventer at vi om ikke mange år kan operere fra en topp moderne flybase, med fasiliteter som muliggjør en trygg flyoperativ utvikling med våre F-35. I dette ligger det at vi skal innfase en ny flytype, i et relativt stort antall, og vi skal bygge erfaring også med unge flygere. Samtidig er det viktig at vi evner å etablere moderne anlegg som gir en effektiv drift, noe som vil gi mer kampkraft for hver krone. Jeg forventer også at kampflybasen vil ha nødvendig utholdenhet i strid, og være en god mottaksbase for alliert trening og forsterkning.

Vi skal bygge en forholdsvis kompakt base, der antall årsverk på basen nærmest fordobles. Er du trygg på at vi oppnår (fysiske) løsninger som gir alle ansatte og vernepliktige gode rammebetingelser for å gjøre jobben sin?

For at vi skal kunne gjøre våre jobber mest mulig effektivt er vi avhengig av at både ansatte og vernepliktige får de rammebetingelsene de trenger. Vær klar over at våre vernepliktige er en integrert del av den daglige driften på basen, og gjennomfører viktige oppgaver innenfor hele virksomheten. Luftforsvaret har gitt de nødvendige innspill til utbyggingsprosessen, og vi forutsetter at innspillene blir en del av løsningen. Slik jeg ser det nå så ser det meget lovende ut.

Hvordan er samarbeidet mellom dere på ØHF og Forsvarsbygg kampflybase?

Samarbeidet er svært godt med tanke på størrelsen på totalprosjektet og de mulighetene dette kan gi for uenigheter. Olaf Dobloug har med sine medarbeidere og som sjef for utbyggingen hatt en forbilledlig inkluderende stil, og dialogen oss imellom ble opprettet i en tidlig fase der vi holder jevnlig møter og koordineringskontakt. Dette har også medført til det jeg opplever å være en positiv prosess med kommunen, fylkeskommunen og Fylkesmannen. Jeg vil egentlig berømme det totale positive engasjementet som befolkningen på Ørland og Fosen utviser, og den positive fremoverlente styringen fra Luftforsvarsstaben, Forsvarsstaben og Forsvarsdepartementet. Store ord, men det er jammen meg fortjent.

For den som er i startfasen av en karriere i Luftforsvaret; hvordan vil den fremtidige kampflybasen være som arbeidsplass, sammenlignet med dagens ØHF?

Ørlandet vil være en hypermoderne og særdeles attraktiv arbeidsplass både for sivile og militære i uoverskuelig fremtid. Dette mye takket være at Luftforsvaret kraftsamles her på Ørland, og at vi får ny teknologisk tilnærming til flyvedlikehold med F-35, en ny tilnærming til baseforsvaret, et fornyet luftvern, nye redningshelikoptre, for å nevne noe. Om ikke lenge får vi nye bo- og velferdsfasiliteter som vil tilfredsstillende en økende mengde mer kravsterke unge medarbeidere. Det er også allerede slik at vi nå ansetter personell utenfra med mange års variert arbeidserfaring bak seg, til kjøkken, logistikk, verksteder, sikkerhetsorganisasjonen og vedlikehold – mennesker som ser Ørland og Luftforsvaret som en forlokkende arbeidsted. Samtidig håper jeg at vi vil klare å holde på den fellesskapsånden som preger miljøet her ute i havgapet.

Dere virker i et lite lokalsamfunn, der utbyggingen av ØHF er en dominerende sak for den videre utviklingen av kommunen. Utbyggingen medfører også endringer for de som bor rundt basen. Hva har det å si for hvordan Luftforsvaret skal drive styrkeproduksjon i fremtiden?

Nå har jeg allerede nevnt litt om hvordan jeg opplever naboforholdet til det sivile samfunn og den positive stemningen det er til den nye kampflybasen. Likevel er det sikkert en avventende holdning i usikkerhet på hva som egentlig vil komme. Og det forstår jeg godt. Vi skal ta på alvor det fotavtrykket en stor kampflybase vil være for lokalsamfunnet i fremtiden. De første utfordringene har vist seg gjennom arbeidet med reguleringsplanen og det spesielt i forhold til flystøyen som viser seg å ville påvirke landbruket og befolkningen i større grad enn i dag. For å begrense en negativ påvirkning av flystøy vil flystasjonen endre sitt flygemønster for F-35 og nye redningshelikoptre, og vi skal fortsette å informere om periodevis økt aktivitet ved basen.

Samfunnet rundt flystasjonen er for så vidt robust og godt kjent med jagerflyvirksomhet i området etter slik type aktivitet i over 60 år. Og etableringen av kampflybasen har allerede vist seg å gi positive effekter i nærområdet. Kommunen har satt seg høye vekstmål, og er tydelig på at samfunnsutviklingen må de styre selv sammen med næringslivet. Flystasjonen vil fortsatt være hjørnesteinsbedri forhold tilen i denne kommunen, og vi merker at flere bedrifter ønsker å være i nærområdet av oss.

ORGANISERT OG ORDNET ANLEGGSPERIODE

STØRSTEPARTEN AV BYGG- OG ANLEGGSVIRKSOMHETEN FOR UTBYGGING av kampflybasen på Ørland hovedflystasjon vil i hovedsak skje i perioden 2015-2020. Selve bygg- og anleggsaktiviteten foregår innenfor flystasjonsområdet – en aktivitet som medfører en tidsavgrenset økning av ferdsel langs veiene.

Forsvarsbyggs oppdrag omfatter blant annet 40 000 kvadratmeter ny bygningsmasse og om lag 25 000 kvadratmeter ombygging og modernisering av eksisterende bygg og anlegg. I tillegg kommer infrastruktur og rullebaneforlengelse. Det er mye som skal bygges inne på flystasjonen.

MANGE SOM KOMMER

Anleggsfasen vil i perioder kreve mange midlertidig stasjonerte arbeidere. Vi regner med at tilsammen 1000–1500 årsverk i hele byggeperioden, fordelt over flere år (2014/15-2020). I snitt er det beregnet ca. 300 årsverk med bygg- og anleggsarbeidere årlig, opp i mot ca. 600 i den mest aktive perioden (2016-2017). Forsvarsbygg samarbeider med entreprenørene for å sikre ordnede boforhold for tilreisende bygg- og anleggsarbeidere, gjennom innløsning på anleggshotellet.

I anleggsfasen vil det i tillegg til de årsverk som blir direkte knyttet til utbyggingen (bygg- og anleggsarbeidere) være en opptrapping av lokale årsverk (leveranser av varer og tjenester). Disse kan utgjøre opp mot 100 lokalt sysselsatte på det meste, men vil trappes ned når anleggsfasen er over.

MEST PUKK PÅ PLANET

Transport av fyllmasser, hovedsakelig pukk, utgjør klart den største andelen (66 %) av total transport. I tillegg til fyllmasser skal det transporteres betong og asfalt, bygningsmaterialer med mer inn til anleggsområdet. Den økte trafikkmengden i anleggsperioden vil bli merkbar, men anleggstrafikken vil antakelig gå på veier med generelt lite trafikk, slik at kapasiteten på veinettet for annen trafikk forventes fortsatt å være god.

Den mest intensive perioden med anleggstrafikk antas å bli fra vinter 2016 til sommer 2017. For å gjennomføre utbyggingen av flybasen behøver Forsvarsbygg mye steinmasser. Det vurderes flere alternativer for henting av nødvendig masse.

TRAFIKKSIKKERHET PRIORITERES

I samråd med veimyndighetene vurderes aktuelle avbøtende miljømessige og trafikksikkerhetsmessige tiltak fortløpende for massetransport. Det kan eksempelvis bli aktuelt å ta masser inn fra nord dersom masser hentes inn via sjøveien over Uthaug havn.

Den generelle transporten skal gå via hovedporten. Forsvarsbygg igangsatte høsten 2014 ombygging av hovedporten for å tilpasse til anleggstrafikken. Aktuelle trafikksikkerhetsmessige tiltak i forbindelse med Hårberg skole og avkjøring til hovedporten er under vurdering.

SER ETTER SPOR FRA JERNALDEREN

NTNU VITENSKAPSMUSEET fortsetter i sommer arkeologisk utgraving og dokumentasjon innenfor planområdet til den fremtidige hovedbasen for nye kampfly.

Området som ble utgravd i fjor var et avgrenset område hvor den nye anleggsveien nå er ført opp. Arealet var på 8,5 daa og resulterte i funn av bosetningsspor fra jernalderen. Det ble avdekt mange stolpehull, kokegroper, større groper, samt eldre dyrkningslag.

Utgravingen var en oppfølging av kartleggingsarbeidet som ble gjennomført av arkeologer fra Sør-Trøndelag fylkeskommune sommeren 2013.

STORT ANTALL KULTURMINNER

Et lignende utgravings- og dokumentasjonsarbeid innenfor planområdet vil fortsette også i sommer og sommeren 2016. NTNU vitenskapsmuseet utfører arbeidet for at Forsvarsbygg som tiltakshaver skal kunne bygge ut på området. Utgravingen bidrar til å sikre at kulturhistorisk kunnskap blir bevart for ettertiden.

I år vil arbeidet foregå innenfor to større områder, totalt på 92 daa. Vitenskapsmuseet forteller at det i områdene er registrert et stort antall automatisk fredede kulturminner.

– Vi forventer å finne flere bosetningsområder med blant annet dyrkningslag, kokegroper, samt

stolpehull og ildsteder som trolig representerer flere konsentrasjoner av hus. I tillegg er det registrert flere graver i området, sier prosjektleder Ingrid Ystgaard, NTNU Vitenskapsmuseet. Hun forteller videre at de ut fra tidligere dateringer antar at kulturminnene kan tidfestes til jernalderen, med særlig vekt på tida mellom førromersk jernalder og vikingtid (ca. 500 f.Kr-800 e.Kr).

ET OMFATTENDE ARBEID

Den arkeologiske undersøkelsen gjøres først maskinelt gjennom at matjord fjernes ved hjelp av gravemaskin. Undergrunnen blir slik avdekket og rester av arkeologiske strukturer blir gjort fri. Selve utgravingsarbeidet gjøres dermed ved å grave lag for lag ved hjelp av graveskje og spade. For utgraving av stolpehull og kokegroper blir det foretatt snitting (deles i to vertikalt) slik at en får dokumentert dybde og utseende i profil.

Prosjektlederen for utgravingsarbeidet informerer at alle forhistoriske spor får hvert sitt unike ID-nummer og beskrives i et arkeologisk dokumentasjonssystem. Det tas dessuten mange type prøver.

– Blant annet tar vi kullprøver for å få dateringer av det vi graver ut og naturvitenskapelige prøver som kan gi oss informasjon om bruksområder til det som utgraves. Metallsøker benyttes aktivt for å søke etter metallfunn i aktuelle kontekster, sier Ystgaard.

Gjenstander som en finner under utgravingen vil bli rensset og konserverv foreløpig på feltet og det blir også gjort en foreløpig katalogisering og systematisering her.

DISPENSASJON FRA KULTURMINNELOVEN

Områdene som i sommer graves ut befinner seg i den nordligste delen av planområdet, mens en i 2016 vil gjøre utgravinger i de sørlige delene. Det vil bli gjort utgraving av gravfelt i begge sesongene.

Da reguleringsplanen enda ikke er vedtatt er området fortsatt under regulering og en har derfor som i fjor søkt om dispensasjonsvedtak fra kulturminneloven utenfor reguleringsplanen. Søknaden ble behandlet og vedtatt hos Riksantikvaren i mai.

ØVERST: Søkesjaktning gjort av Sør-Trøndelag fylkeskommune sommer 2013.

I MIDTEN: Detaljer fra utgraving sommer 2014, ildpåvirket stein og kokegrop

NEDERST: Søkesjaktning gjort av Sør-Trøndelag fylkeskommune sommer 2013.

FOTO: FORSVARSBYGG KAMPFLYBASE

EIENDOM — STATUS OG FREMDRIFT

FORSVARSBYGG ER I GANG MED KJØP AV BOLIGER som overskrider Forsvarsbyggs støynivå for tilbud om innløsning. Videre fremdrift er avhengig av endelig vedtatt reguleringsplan og ekstern statlig kvalitetssikring.

Reguleringsplanen med bestemmelser gir vilkår for blant annet støy og vil danne grunnlag for antall boligeiere som vil få tilbud om kjøp eller støytiltak. Uavhengig av hvilke grenser som endelig vedtas, vil alle som har rett på tiltak eller innløsning få dette. Reguleringsplan for Ørland hovedflystasjon med reguleringsbestemmelser er per begynnelsen av juni 2015 hos Kommunal- og moderniseringsdepartementet for endelig avgjørelse og det er ikke avklart når avgjørelsen vil foreligge.

FORSVARSBYGGES FORSLAG FOR INNLØSNING

Forsvarsbygg har uavhengig av reguleringsbestemmelsene, tilbudt å innløse bygninger med støyfølsomt bruksformål der støynivået utendørs overstiger maksimalnivå (MFN_{day}) på 105 dB eller gjennomsnittsnivå (L_{Aeq24h}) på 67 dB, mens kommunen i reguleringsbestemmelsene har satt dette som henholdsvis 100 dB og 62 dB. Ut fra Forsvarsbyggs forslag tilsvare dette om lag 100 boliger. Antall boliger med behov for støysolierende tiltak, forutsatt

Forsvarsbyggs planforslag og innsigelse, er foreløpig anslått til minst 100 boliger. Målsettingen er at ingen boliger skal ha innendørs lydnivå over (L_{p,A,24h}) 30 dB, men det vil bli gjort vurderinger ut fra byggetekniske forhold, og der det er vanskelig med normale bygningsmessige tiltak vil kravet om støytiltak kunne fravikes etter kost-nytte vurderinger.

STATUS KJØP AV BOLIG

Forsvarsbygg er allerede før vedtatt reguleringsplan i gang med kjøp av boliger i nærheten av flystasjonen. I henhold til statens praksis i slike saker legges erstatning av bofunksjonen til grunn. Gjennom forhandlinger har en kommet frem til avtale med samtlige av de 17 første støyutsatte boligeierne som fikk påstartet prosess høsten 2013. Disse lå på dette tidspunktet an til å få sterkest støbelastning. I vår startet Forsvarsbygg opp med gruppen boligeiere som har behov for raskere avklaring og per begynnelsen av juni er det inngått to avtaler innen denne gruppen.

HAR DU SPØRSMÅL ?

Har du spørsmål knyttet til eieforhold, ta kontakt med oss på **ÅPENT KONTOR HVER MANDAG KL. 11.30–18.30** i Ørland rådhus, møterom Borgklienten. Følg med i lokalavisa for annonsering av sesongens åpningstider.

I sommer har vi stengt uke 27–32, men vi kan nås på telefon 815 70 400.

Du kan også finne åpningstidene og aktuelle spørsmål og svar på www.forsvarsbygg.no/kampflybase.

ADVOKATBISTAND

Boligeierne som Forsvarsbygg har vært i forhandlinger med har fått dekket utgifter til både advokat og teknisk sakkyndige. Ved fremtidig boliginnløsning dekker Forsvarsbygg etter forhåndsavtale boligeiers kostnader til juridisk og teknisk bistand. Utover dette har Støygruppa Ørland blitt oppfordret til å søke om økonomisk støtte dersom de trenger slik bistand.

VIDERE FREMDRIFT — KJØP OG TILTAK

Som tidligere forutsatt vil videre prosess med tilbud om kjøp komme i gang høsten 2016 – ett år før flyene kommer – og etter endelig reguleringsplanvedtak og ekstern statlig kvalitets-sikring, med etterfølgende stortingsbehandling forsommeren 2016. En starter da med de som bor i områder hvor den kommende støyen er høyest. For gårdsbruk er det bygninger med bofunksjon det tilbys innløsning for.

Med utgangspunkt i Forsvarsbygg sine forslag til støybestemmelser har Forsvarsbygg målsetning om at alle tilbud skal være gitt boligeiere innen utløp av 2019. Er det imidlertid særskilte forhold som krever raskere behandling, oppfordrer vi den enkelte til å ta kontakt.

Antall boliger som vil få tilbud om støyisolerings-tiltak vil ikke være avklart før reguleringsprosessen er gjennomført og vurdering av hver enkelt bolig er utført. I tillegg skal Forsvarsbyggs arbeid med støytiltak også gjennom ekstern kvalitets-sikring med etterfølgende stortingsbehandling. Forsvarsbygg planlegger dermed å starte opp med befaring av de første boligene for å se på omfang og karakter i 2016.

Målsetningen er at alle som har krav på det skal få tilbud om tiltak innen flyene ankommer, men fremdriften vil avhenge av hvilke støygrenser som blir endelig fastsatt.

BOLIGER ETTER INNLØSNING

Da boliger som Forsvarsbygg tilbyr å innløse på grunn av høyt støynivå ikke egner seg som bosted, legger Forsvarsbygg opp til at boliger som Forsvarsbygg kjøper normalt blir revet. For våningshus vil det kunne være aktuelt med fleksible løsninger, men da ikke som bolig. Før et hus blir revet må Forsvarsbygg ha godkjent rivingstillatelse hos kommunen.

INTERVJU

HANS KRISTIAN NORSET

Leder av Støygruppa Ørland

Hvilke saker anser Støygruppa som viktigst i tiden fremover nå, med tanke på de som blir berørt av støy og har rett på tilbud om innløsning eller støytiltak?

Det viktigste nå er å få beslutningen angående reguleringsplanen slik at vi får en endelig avklaring på hvilke boliger som blir innenfor og utenfor «innløsningsgrensa» og «støyiiseringsgrensa». Deretter er det viktig å få en endelig fremdriftsplan, slik at de berørte får vite når de får tiltak på sin eiendom, og at dette må gå raskere enn planlagt.

Så vil alltid erstatningsnivået være viktig, da de fleste som hittil har solgt sin bolig til Forsvarsbygg må ta opp nye lån for å få en annen bolig. Til sist vil det bli store utfordringer med å finne løsninger for alle gårdsbruk som berøres, men her har Støygruppa fått til en god dialog med Forsvarsbygg.

Et lite hjertesukk avslutningsvis: jeg håper Forsvarsbygg igjen kan bevilge midler slik at vi kan fortsette å bruke våre advokater slik vi fikk i 2013 og 2014. Forsvarsbygg har nå stoppet dette tilskuddet og da er det tungt for oss tillitsvalgte å ivareta den enkelte grunneier godt nok, og å ivareta kulturlandskapet på Ørland slik at ikke alle hus blir revet.

MULIGHETSSTUDIET

RAPPORTEN FRA NILF OG NORSK SENTER FOR BYGDE-FORSKNING SYNLIGGJØR gode muligheter for videre utvikling av landbruket på Ørland. Samtidig avdekker den viktige problemstillinger for gårdsbruk i nærhet av flystasjonen.

Rapporten «Mulighetsstudiet» ble ferdigstilt i april i år. Som et ledd i arbeidet ble gårdbrukere på Ørland intervjuet, for å kunne vurdere muligheter for landbruket. Bakteppet for studiet har vært å se på omstillings- og tilpasningsmuligheter for landbruket i lys av etablering av kampflybase ved Ørland hovedflystasjon – et tiltak som vil berøre landbruket både i form av arealbeslag og av økt støy for gårdsbruk nært opp mot flystasjonen.

TO PROBLEMSTILLINGER

I studiet har det blitt sett på to overordnede problemstillinger. Den første har vært å beskrive agronomiske utviklingsmuligheter for jordbruket. Her har det blitt lagt særlig vekt på jordressurser som er tilgjengelig i de mest støyutsatte og nærliggende områdene rundt kampflybasen.

Den andre har vært å vise mulige tiltak som kan styrke sannsynligheten for at disse mulighetene blir benyttet. Utgangspunktet har vært at det er bonden med sin jordbrukshusholdning som skal realisere mulighetene, enten det dreier seg om driftsbygninger eller arealbruk.

GODE UTVIKLINGSMULIGHETER FOR MELK OG KORN

Studiet baseres på at de agronomiske mulighetene rundt flystasjonen i hovedsak er orientert mot melkeproduksjon og

korn. «Strukturendring i melkeproduksjon» og «intensivering i planteproduksjon» har dermed vært to hovedalternativer for videreutvikling som har blitt undersøkt nærmere.

Med dette som utgangspunkt oppsummeres rapporten med at vilkårene for å videreutvikle landbruket i Ørland er gode. De lokale forholdene på Ørland er godt tilrettelagt for utvikling i melkeproduksjon. Det pekes også på at endringer i landbrukspolitikken gir grunnlag for lønnsom strukturrasjonalisering. For intensivert planteproduksjon kan attraktive jordressurser, god topografi og adgang til håndtering og distribusjon av produktene gi gode muligheter for økt grøntproduksjon.

Gjennom samarbeid mellom produksjonsmiljøene på Ørland, ligger forutsetningene til rette for å utnytte muligheter for både stordrift i melkeproduksjonen og intensivert planteproduksjon.

PREGET AV USIKKERHET

For å avdekke tiltak for at mulighetene blir tatt i bruk har det blitt gjennomført intervjuer med bønder som blir direkte berørt av utbyggingen. I rapporten gjøres vi kjent med hvordan dagens situasjon oppleves og hvilke holdninger knyttet til omstilling- og utviklingsmuligheter som eksisterer.

Rapporten peker på mange forhold som spiller inn for investeringsaktiviteten. Landbruket på Ørland blir som landet for øvrig preget av en generell utvikling. Tendensene er at gårdsbrukene blir større og færre, at melkebruk blir avviklet ved generasjonsskifte og at behovet for rekruttering til jordbruksyrket er betydningsfullt.

Mulighetsstudiet Ørland

→ Rapporten «Revitalisere støyutsatt jordbruk. Jordbruket på Ørland i lys av etableringen av hovedkampflybasen» ble offentliggjort i april 2015.

→ Studiet er utført av Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF) og Norsk senter for bygdeforskning på oppdrag fra Landbruksprosjektet og med bidrag fra blant andre Forsvarsbygg.

→ Formålet med studiet har vært å utrede omstellings- og tilpasningsmuligheter for mest mulig aktiv jordbruksproduksjon på Ørland.

→ I rapporten intervjues bønder fra 11 gårdsbruk, i hovedsak fra rød støysone.

→ Styrket drift og bosetting på gårdene har blitt fremhevet som viktig i studiet. Dette i tråd med samfunnets mål for matproduksjon og aktivt og variert landbruk over hele landet.

→ Mulige tilpasningsstrategier, forutsetninger og gjennomføringsevne for bønder i rød sone har blitt tillagt stor vekt.

Foto: Forsvarsbygg/kampflybase

Nye regler for oppstalling av storfe fra bås fjøs til løsdrift ventes dessuten fra 1. januar 2024, som vil kreve store investeringer av gårdbrukerne. Dette er trekk som rapporten viser at har betydning for bøndene på Ørland sine holdninger overfor videre produksjon og utvikling.

Usikkerhet knyttet til fremdrift og avklaringer på grunn av støy fra de nye flyene fremheves ellers i rapporten som et sentralt hindrer for videre investering og utvikling hos bøndene. Intervjuene som er utført viser at flere av bøndene opplever at deres situasjon settes på «vent». Større klarhet i prinsipper for erstatning og innløsning, samt avklaringer knyttet til støy for videre bo og/eller drift er blant viktige behov som synliggjøres i studiet.

BEDRE FORUTSETNINGER FOR OMSTILLING

Fortsatt samarbeid mellom kommunen, Forsvarsbygg og jordbruksforetakene, samt et samfunnsutviklings- og landbruksprosjektet utover 2015, pekes i rapporten på som to av flere tiltak for å legge til rette for en positiv utvikling av jordbruket på Ørland.

Utover dette konkluderes det med at usikkerheten for bøndene må identifiseres og reduseres for at mulighetene for revitalisering av jordbruket i nærheten av flybasen skal kunne realiseres i ønsket grad. Bøndene må gis bedre forutsetninger for å kunne vurdere utviklings- og investeringsmuligheter i den kommende tiden. Ved hjelp av tverrfaglig støtte bør de settes i stand til å være en aktiv part i å håndtere usikkerheten. Tilleggskompetanse og egenkapital som gir evne til omstilling fremheves dessuten som viktig. Landbruksprosjektet forbereder nå slik faglig støtte.

AVKLARINGER FOR LANDBRUKET

FORSVARSBYGG ER I GANG MED å se på avklaringer og felles problemstillinger for gårdsbruk som vil få tilbud om innløsning av bolig. Landbruket på Ørland er viktig, og Forsvarsbygg har siden før oppstarten av planprogrammet hatt en ambisjon om bevaring av mest mulig dyrka mark. I stor grad vil landbruket på Ørland kunne drives som før.

Utbyggingen av Ørland hovedflystasjon vil få noen konsekvenser for landbruket i form av både arealbeslag og økt støy, men minst mulig negative virkninger har blitt søkt oppnådd gjennom blant annet utførte konsekvensutredninger, storfeundersøkelser, tilrettelegging for makeskifte, samt via støtte til «Mulighetsstudiet» fra Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning og Norsk senter for bygdeforskning.

I planarbeidet har det blitt utført grundige konsekvensutredninger gjennom en bred og involverende prosess, hvor samarbeid og dialog med lokale og regionale myndigheter, naboer og interessenter ble vektlagt. Avbøtende tiltak for å avdemppe de direkte konsekvensene som utbyggingen vil føre med seg er foreslått og det har blitt igangsatt oppfølgende undersøkelser.

OPPSTART LANDBRUKSEIENDOMMER

For å bidra til å redusere usikkerheten til berørte gårdbrukere, arbeides det nå med nærmere avklaringer for landbrukseiendommer i samarbeid med berørte gårdbrukere og deres advokat. For å kunne holde en forsvarlig fremdrift sendte Forsvarsbygg tidligere i år ut avtale om juridisk og teknisk bistand til aktuelle

gårdbrukere som berøres, slik at en kan starte opp med å se på felles problemstillinger.

Det er flere forhold for gårdsbruk som må avklares nærmere. Blant annet om dyras produksjon blir negativt påvirket av støy. Det har blitt foretatt to undersøkelser for å se på forstyrrelser fra flyaktivitet og de siste undersøkelsene ga ett bedre bilde av hvordan dyra reagerer på lyd og overflyging. Det er likevel fortsatt uavklart om og i hvilket omfang dyrehold kan videreføres i områdene med de høyeste maksimalnivåene, og Forsvarsbygg er enige med landbruksforvaltningen og Mattilsynet om at kunnskapen ikke vil bli tilstrekkelig før nye kampfly kommer.

Når det gjelder videre drift med den endrede støysituasjonen, kan de aller fleste vente å fortsette driften som tidligere, med unntak av usikkerhet for noen husdyrbruk med de høyeste fremtidige støynivåene. Der gårdbruker får tilbud om innløsning av bolig, takker ja og velger å flytte, vil lengre reisevei til arbeidsstedet bli noe gårdbrukerne vil kunne få erstatning for. Ulemper på fremtidig drift vil bli gjennomgått med hver enkelt eier.

TILBUD OM INNLØSNING

Reguleringsplanen med bestemmelser gir vilkår for blant annet støy og vil danne grunnlag for antall boligeiere som vil få tilbud om kjøp eller støytiltak. Dersom tilfredsstillende støynivå ikke kan oppnås innendørs eller støynivået er over vedtatte støygrenser utendørs, vil eiere med de mest støyutsatte gårdsbrukene få tilbud om støytiltak på, eller oppkjøp av, våningshus og eventuelt

kårbolig. Med utgangspunkt i Forsvarsbyggs forslag til reguleringsplan med konsekvensutredning for landbruk er antall gårdsbruk med de høyeste fremtidige støynivå hvor det blir tilbudt innløsning av bolig beregnet til å være omlag 20. Av disse 20 er om lag halvparten aktive husdyrbruk, og 3 husdyrbruk vil utsettes for maksimalt lydnivå på over 110 dB.

Ved tilbud om innløsning vil det bli gitt mulighet til å kunne vente med å bestemme seg til etter at nye fly har kommet. Med utgangspunkt i at det kun er bofunksjon på landbrukseiendommene som regnes som støyfølsomt, legges det til grunn at bofunksjonen tilbys innløst. Tilbudet er basert på takster av boligen og en helhetsvurdering av boligmarkedet. Som hovedregel legges brukmarkedet til grunn for erstatningsutmålingen.

VÅNINGSHUS SOM KULTURMINNER

I utgangspunktet legger Forsvarsbygg opp til at boliger som kjøpes blir revet, da de er uegnet til boformål. For våningshus vil det imidlertid kunne være mulighet for fleksible løsninger, men da ikke som bolig. Eierskapet vil da fortsatt være hos gårdbrukeren og ikke hos Forsvarsbygg. I samarbeid med kommunen og fylkeskommunen vil en se på bevaring av våningshus som har kulturminneverdi. Forsvarsbygg må ha godkjent tillatelse hos kommunen for å kunne utføre rivning.

VIDERE FREMDRIFT

Per begynnelsen av juni 2015 er reguleringsplanen til sluttbehandling i Kommunal- og moderniseringsdepartementet, og

omfanget av antall støyberørte er uavklart. I tillegg til dette skal Forsvarsbyggs arbeid med kjøp av boliger og gjennomføring av støyisolerings tiltak gjennom en ekstern statlig kvalitetssikring og etterfølgende stortingsbehandling forsommeren 2016. Videre fremdrift med tilbud om kjøp av boliger på gårdsbruk ventes dermed å komme i gang høsten 2016, ett år før de første nye flyene kommer og som tidligere forutsatt. Er det imidlertid særskilte forhold som krever raskere behandling oppfordrer vi den enkelte til å ta kontakt.

Foto: Forsvarsbygg kampflybase

➔ **PLANTEUNDERSØKELSER.** Norsk landbruksrådgivning vil på oppdrag fra Forsvarsbygg utføre nye undersøkelser og analyseringer av planter og jord med tanke på forurensning og påvirkning av matproduksjon. Undersøkelsene er en oppfølging av tidligere utførte undersøkelser. Tre plantefelt utenfor og to innenfor stasjonsområdet vil bli undersøkt og undersøkelsene vil bli tatt til naturlig høstingstid (august/september).

Trenger du mer informasjon om planleggingen
og utbyggingen av kampflybasen? Kontakt oss her:

RING OSS

815 70 400

FACEBOOK

Forsvarsbygg

E-POST

post@forsvarsbygg.no

INSTAGRAM

forsvarsbygg_kampflybase

WEB

www.forsvarsbygg.no/kampflybase